

ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Порока С.Г., ад'юнкт НУЦЗУ

Функціонування сучасної держави у той чи іншій формі устрою, розвиток і гідне місце на світовій арені дедалі більше залежать від стану забезпечення національної безпеки. Учені Й. Роймер Ю.Н. Харари та ін. [1; 2] зазначають, що прагнення підтримки безпеки можна простежити в багатьох аспектах існування живих істот нашої планети. Безпека є безумовним чинником стабільності та розвитку, оскільки людина є частиною екосистеми, прагнення до безпеки також притаманне і їй [там само]. Ураховуючи особливості інтелектуального розвитку окремо взятої особистості та суспільства, можемо припустити, що через передбачення небезпек, усвідомлення їх можливих наслідків та вміння самостійно створювати загрози, питання безпеки значно привертає увагу науковців. Для забезпечення потреби в безпеці люди і створили соціум та державу, для якої забезпечення безпеки є основним пріоритетом та ціллю. Виконання даної функції є актуальним і сьогодні не лише для окремо взятої країни, а й для всього світу загалом.

За останні роки з'явилася низка нових визначень поняття національної безпеки, у т.ч. крізь призму конкретизації загроз ній (див. Закон України «Про національну безпеку» [3]). Це свідчить про його актуальність та необхідність дослідження. На багатоаспектність і комплексність обраної проблематики вказує й те, що вона є предметом дослідження фахівців різних сфер діяльності. Необхідність аналізу викликів та загроз, а також самого поняття «національна безпека» обґрунтовується також і тим фактором, що наразі в Україні відсутня концепція національної безпеки. Вона у свою чергу є рушієм при визначенні відповідної безпекової політики, яка полягає в агрегації інтересів нації та здійсненні керівництва під час створення основних стратегій, що стосуються попередження загроз, а також визначення шляхів і можливостей їх усунення. Розуміння сутності сучасних загроз та викликів сприяє науковому обґрунтуванню завдань забезпечення національної безпеки.

Україна як одна із країн Європи повинна вчасно реагувати на ці зміни. Для успішної адаптації необхідно провести аналіз загроз та викликів національній безпеці, які мали місце в минулому, мають місце в сьогоденні та можуть виникнути в майбутньому. На нашу думку,

такими загрозами можуть бути зовнішні загрози (агресія з боку інших держав, політичні або(і) економічні маніпулювання, тероризм, піратство, наркобізнес, незаконна торгівля зброєю й ядерними матеріалами, транскордонна організована злочинність, відмивання брудних грошей, незаконна міграція, торгівля людьми, кіберзагрози та ін.) та внутрішні (економічні та енергетичні кризи, природні та антропогенні небезпеки, безробіття, екологічні негаразди, поширення нових видів наркотичних засобів, поширення захворювань, демографічний спад та міграція з України, корупція, криза суспільної довіри, екстремізм). Важливим є групування викликів та загроз нацбезпеці, при цьому науковці використовують такі критерії для формування їх груп: ступінь універсальності; час дії; характер дії; спосіб дії; характер виникнення; ступінь небезпеки; можливість запобігання.

Отже, в середині даних класифікаційних груп варто провести поділ на підгрупи (підкатегорії). Правильне групування викликів та загроз значно зменшить час пошуку можливих їх рішень, та дасть можливість враховувати кожен із можливих, без надлишкового ухилу в сторону однієї проблеми. Важливо при цьому вказати, що сучасне та зважене нормативно-правове забезпечення національної безпеки зможе підвищити її рівень, а, відтак, і процвітання та вступ до Європейського Союзу. Тому перспективним є доопрацювання вітчизняної правової бази у сфері національної безпеки, зокрема в контексті закріплення в ній деталізованої класифікації викликів і загроз такій безпеці.

ЛИТЕРАТУРА

1. Роймер Й. *Homourbanus*. Парадокси еволюції: Видавництво Жупанського, 2017. С. 160.
2. Харарі Ю. Н. *Sapiens*: Краткая история человечества: Litres, 2019. С. 443.
3. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення 12.12.2019).